

**ОБЕРЕЖНО. МАНІПУЛЯЦІЇ ОКРЕМИХ ЖУРНАЛІСТІВ 24
КАНАЛУ РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАНЬ**тел.: +380 (44) 254-3693 +380 (44) 254-3694, info@ratinggroup.ua

3 лютого 2019 року 24 канал розмістив [сюжет «Чому рейтинги кандидатів у президенти суттєво відрізняються: пояснення»](#), в якому замість аналізу тенденцій можна ознайомитися з **мистецтвом маніпуляцій окремих журналістів з соціологічними даними**. Можемо припускати, що з огляду на зміст і тональність сюжету, його мета полягає в **дискредитації соціології загалом та окремих соціологічних організацій зокрема**. Ми також щиро сподіваємося, що цей сюжет не відповідає редакційній політиці 24 каналу, і є лише думкою окремих журналістів. Чому ми так вважаємо?

Факт перший.

В статті до сюжету йдеться, що *«Директорка фонду "Демократичні ініціативи" стверджує, що так багато різних опитувань публікують для того, аби люди не бачили об'єктивної картини»*. Насправді **це не її слова**, вона зачитувала повідомлення (пост) журналіста. Автори сюжету часто використовують цитати Ірини Бекешкіної і Олексія Антиповича з круглого столу [«Соціологія і вибори: аргумент для розумного вибору чи маніпуляції?»](#), висмикуючи їх з одного контексту і поміщаючи в зовсім інший.

Висновок. **Маніпуляції.**Факт другий.

Цитата з сюжету. *"Порівнявши рейтинги цих двох соціологічних груп журналісти відзначили, що на виборах президента у 2014 році Петру Порошенку перед першим туром давали досить різні відсотки. Так, опитування "Демократичних ініціатив" та "Центру Разумкова" давали майбутньому президенту орієнтовно 45%. Тоді ж як група "Рейтинг" – 34%. Різниця у десять відсотків досить суттєва, проте соціологи переконують, що вона може залежати від багатьох факторів. Отже, рейтинги, які проводили перед першим туром виборів президента у 2014 році проводились в один час – середина травня. Перелік кандидатів також був однаковий. Тоді ж виникає питання: звідки різниця у 10 відсотків, що точно забагато для статистичної похибки. Крім того, результати минулих президентських виборів взагалі показали зовсім інші цифри. Петро Порошенко набрав в першому турі майже 56%, що на 20 більше, ніж давала група "Рейтинг" та на 10% від "Демократичних ініціатив".*

Висновок. **Маніпуляції.** Автори сюжету співставляють непорівняльні показники і на підставі цього моделюють маніпулятивні висновки.

1) автори сюжету порівнюють показник Демініціатив (45% серед тих, хто має намір голосувати) з показником Рейтингу (34% серед усіх опитаних) і роблять висновок, що *«різниця у десять відсотків досить суттєва»*. Тоді як, насправді, серед всіх опитаних показники становили 35% і 34% відповідно (різниця по факту відсутня!).

2) автори сюжету порівнюють наведені вище показники з реальним результатом Порошенка на виборах. Мовляв давали 34-45%, а насправді він отримав 56%, *«що на 20 більше, ніж давала група «Рейтинг» та на 10% від «Демократичних ініціатив»*.

Тут варто звернутися до статистики. На виборах Президента-2014 було зареєстровано 29,6 млн. виборців. Взяли участь у голосуванні близько 18 млн. За Петра Порошенка проголосували 9,9 млн. виборців, тобто 54,7% від тих, хто прийшов на вибори, або **33,4% від всіх виборців**.

Виходить Соціологічна група «Рейтинг» не те, що не помилилася з прогнозами, а досить **точно передбачила результат Петра Порошенка** – 34% від усіх опитаних (по факту він взяв 33,4%). Для коректного порівняння результатів опитувань і результатів виборів ми спеціально вивели показник –

% серед тих, хто має намір голосувати на виборах і визначився з вибором. Він розраховувався і оприлюднювався в травні 2014 року, але журналісти жодним чином на нього не посилаються.

Ми звичайно можемо припустити, що автори сюжету заплуталися у показниках (серед усіх опитаних, серед тих, хто має намір йти на вибори, серед тих хто визначився з вибором)? Але тут є **одне «але»**. Ми вже зустрічали аналогічні тези в соцмережах, які поширювали окремі експерти: *«ваш рейтинг у травні 2014 давав Порошенку 34%, а він отримав 55%»* або *«як переконливо доводять соціологічні опитування, український народ приблизно удвічі розумніший, ніж вважають соціологи»* і т.д.

		Тиглико	Тимошенко	Тиглибок	Симоненко	Порошенко	Гриценко	Добкин	Ляшко	Богомолець
		Сильная Украина	ВО «Батьківщина»	ВО «Свобода»	КПУ	Беспартійний	«Громадянська позиція»	Партія регіонів	Радикальна партія	Беспартійний
30 марта 2014 ^[18]	Передовые Правовые Инициативы	17,9 %	11,6 %	3,3 %	3,2 %	38,3 %	1,7 %	1,1 %	2,3 %	2,5 %
26 марта – 2 апреля 2014 ^[19]	Центр Разумкова	6,1 %	13,0 %	1,6 %	3,2 %	28,2 %	3,0 %	3,6 %	3,7 %	3,7 %
3 – 12 апреля 2014 ^[18]	«Рейтинг»	6,0 %	13,0 %	3,0 %	4,0 %	29,0 %	3,0 %	5,0 %	4,0 %	3,0 %
9 – 16 апреля 2014 ^[18]	СОЦИС, КМИС, «Рейтинг», Центр Разумкова	5,1 %	9,5 %	1,4 %	4,0 %	32,9 %	3,4 %	4,2 %	3,2 %	2,5 %
25 – 29 апреля 2014 [1] [6]	Центр Разумкова	4,9 %	10,0 %	1,2 %	4,1 %	33,3 %	4,0 %	3,4 %	3,7 %	3,0 %
25 – 30 апреля 2014 ^[18]	«Рейтинг»	5,7 %	11,1 %	2,2 %	3,1 %	34,3 %	3,6 %	4,1 %	3,4 %	1,9 %
29 апреля – 11 мая 2014 ^[18]	КМИС	4,1 %	5,9 %	1,0 %	2,4 %	33,7 %	4,0 %	2,6 %	3,3 %	2,1 %
10 – 14 мая 2014 ^[18]	«Социополис»	9,5 %	17,9 %	1,4 %	2,5 %	28,1 %	4,9 %	2,9 %	5,4 %	2,5 %
5 мая 2014	Официальные результаты ЦИК	5,2 %	12,8 %	1,1 %	1,5 %	54,7 %	5,5 %	3,0 %	6,3 %	1,9 %

Олександр Палій
14 листопада 2018 р.

Як переконливо доводять соціологічні опитування, український народ приблизно удвічі розумніший, ніж вважають соціологи 😊

150 10 коментарів 29 поширень

Подобається Коментувати Поширити

Володимир Онучак Дай Бог! 16
Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Dmitry Lupkin Хоча б так воно й було. Бо ті рейтинги що вийшли зараз, в яких 35% "не визначились", та 20% "не голосуватимуть", це не рейтинг, а один з видів реклами та агітації.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Александр Воробьев В 14 году видимо времени и средств не хватило на полную катушку развернуться той же Юле или Гриценко.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Олександр Палій А скільки людей у вашому опитуванні відмовилися відповідати? Це ключова цифра.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Сховати 12 відповідей

Igor Tyshchenko Коефіцієнт досяжності респондентів (Response Rate) – становить близько 62%. Він, в принципі, стабільний, хоча за останні 4 роки зменшився десь на 2 в. п.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Олександр Палій Тобто відмовляють 38%. А ще ті, хто не визначився. Це часто найрозумніші. Саме тому, думаю, ваш рейтинг у травні 2014 давав Порошенку 34%, а він отримав 55%.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Igor Tyshchenko Олександр Палій Серйозно???

Результати виборів Президента України
Розподіл по регіонах країни

Регіон	Порошенко	Гриценко	Юлія Тимошенко	Петро Порошенко
Волинська	10,0	10,0	10,0	10,0
Рівненська	10,0	10,0	10,0	10,0
Житомирська	10,0	10,0	10,0	10,0
Київська	10,0	10,0	10,0	10,0
Чернігівська	10,0	10,0	10,0	10,0
Сумська	10,0	10,0	10,0	10,0
Львівська	10,0	10,0	10,0	10,0
Тернопільська	10,0	10,0	10,0	10,0
Хмельницька	10,0	10,0	10,0	10,0
Вінницька	10,0	10,0	10,0	10,0
Черкаська	10,0	10,0	10,0	10,0
Полтавська	10,0	10,0	10,0	10,0
Харківська	10,0	10,0	10,0	10,0
Луганська	10,0	10,0	10,0	10,0
Донецька	10,0	10,0	10,0	10,0
Дніпропетровська	10,0	10,0	10,0	10,0
Закарпатська	10,0	10,0	10,0	10,0
Івано-Франківська	10,0	10,0	10,0	10,0
Чернівецька	10,0	10,0	10,0	10,0
Середній показник	10,0	10,0	10,0	10,0

Олександр Палій Я не знаю, конкретно щодо цього вашого опитування, чи це серед усіх, чи серед тих, хто визначився, чи серед тих, хто згодився відповідати. Це три зовсім різні цифри.

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Igor Tyshchenko Олександр Палій так подивіться першоджерело, там все розписано

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Igor Tyshchenko Те що Ви порівнюєте дані серед усіх опитаних з даними виборів (не враховуючи скільки кандидат отримав % від усіх виборців), це вже зрозуміло. А що про Донбас, не зрозумів питання?

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Igor Tyshchenko Отже, на виборах ПУ-2014 було зареєстровано 29,6 млн. виборців, Порошенко отримав 9,9 млн. голосів - від усіх виборців це 33,4%. Прийшли на дільниці - 17,8 млн. виборців, тобто результат Порошенка від виборців - 55,3%. Це дані ЦВК)

Подобається · Відповісти · 11 тиж.

Факт третій.

Цитата з сюжету. *«За інформацією соціопитувань, якщо в другий тур вийдуть Петро Порошенко та Юрій Бойко, то соціологічна група "Демократичні ініціативи" віддає перемогу чинному президенту. З результатом у 23% проти 21 у Бойка. Тоді як Київський міжнародний інститут соціології навпаки віддає перемогу Бойку. А от група "Рейтинг" взагалі оцінює шанси Порошенка та Бойка у другому турі рівними. Однак, самі соціологи та експерти наголошують, що реальні цифри на виборчих перегонах можуть бути суттєво інші, адже чверть виборців ще не визначилася, а 10% відмовляються брати участь в опитуванні»*. І ця картинка підписується – *«Рейтинги соціологічних центрів щодо другого туру президентських виборів у 2019 році»*.

Висновок. **Маніпуляції**. Автори співставляють показники, отримані в різні періоди, і моделюють висновки. Скажімо, останні оприлюднені результати групи Рейтинг за січень 2019 свідчать, що Порошенка у 2 турі готові підтримати 23% (серед усіх опитаних), а Бойка – 21%, КМІС взагалі ще не оприлюднював у 2019 році жодних даних щодо 2 туру і т.д.

Тож ми вважаємо, що такі дії журналістів, а саме авторів цього сюжету 24 каналу, є **непрофесійними з точки зору журналістики, але досить професійними з точки зору маніпуляцій**.

4 лютого на сайті 24 каналу був розміщений інший аналітичний матеріал [«Як змінювалися рейтинги політиків в Україні після виборів: інфографіка»](#), який побудований на аналізі даних виключно Соціологічної групи «Рейтинг». Ми ніколи не забороняли журналістам користуватися нашими даними, більше того всіляко вітаємо їх аналіз (коли дійсно йдеться про аналітику). Так от ця стаття доводить, що **журналісти 24 каналу добре розуміються на тому, що порівнювати результати виборів можливо лише з рейтингами кандидатів серед респондентів, які визначилися з вибором**. Саме так побудована інфографіка, хоча у вищезгаданому сюжеті 24 каналу [«Чому рейтинги кандидатів у президенти суттєво відрізняються: пояснення»](#) автори порівнюють результати виборів з рейтингами кандидатів серед усіх опитаних.

Проте, навіть у цьому матеріалі знову ж таки допущено ряд помилок. Наприклад, автори інфографіки дають показники за листопад 2016 серед всіх опитаних (до того ж правильно тільки щодо Тимошенко і Порошенка), а за всі інші місяці – серед тих, хто визначився з вибором, і виводять «динаміку». У таких випадках ми рекомендуємо користуватися єдиним першоджерелом – сайтом Соціологічної групи «Рейтинг», де ведеться динаміка показників кандидатів, обрахованих за єдиною методикою (аби було коректним порівняння). До того ж завжди є можливість звернутися напряму в групу Рейтинг і отримати консультацію з першоджерела.

Тож, Соціологічна група «Рейтинг» вимагає від редакції 24 каналу видалення згаданих матеріалів та офіційного спростування маніпуляцій, розтиражованих [сюжетом «Чому рейтинги кандидатів у президенти суттєво відрізняються: пояснення»](#).

В іншому випадку «Рейтинг» не вестиме будь-якої співпраці з 24 каналом.